

Шейдик К.А.

*кандидат сільськогосподарських наук, викладач,
Ужгородський національний університет*

РОЗКРИТТЯ ПОТЕНЦІАЛУ ПРОДУКТИВНОСТІ МАХОРКИ В УМОВАХ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЗА ДОПОМОГОЮ ПРОГНОЗУВАННЯ, ПРОГРАМУВАННЯ ТА ПЛАНУВАННЯ ВРОЖАЇВ

Махорка (*Nicotiana rustica* L.) – однорічна рослина родини пасльонових (*Solanaceae*) (табл. 1).

У махорки виділяють 10 фаз розвитку, п'ять з яких припадає на розсадний і п'ять на польовий періоди.

Таблиця

Вегетаційний розвиток махорки

Ріст і розвиток рослин підконтрольні екологічним і агротехнічним факторам. Найбільш впливовими екологічними факторами є тепло і волога.

В умовах України за обох способів культура може давати високі врожаї. Проте для сіянки більш придатні ділянки із структурними ґрунтами, а низинні з високою родючістю, де обробіток проводять пізніше, доцільно відводити під саджанку.

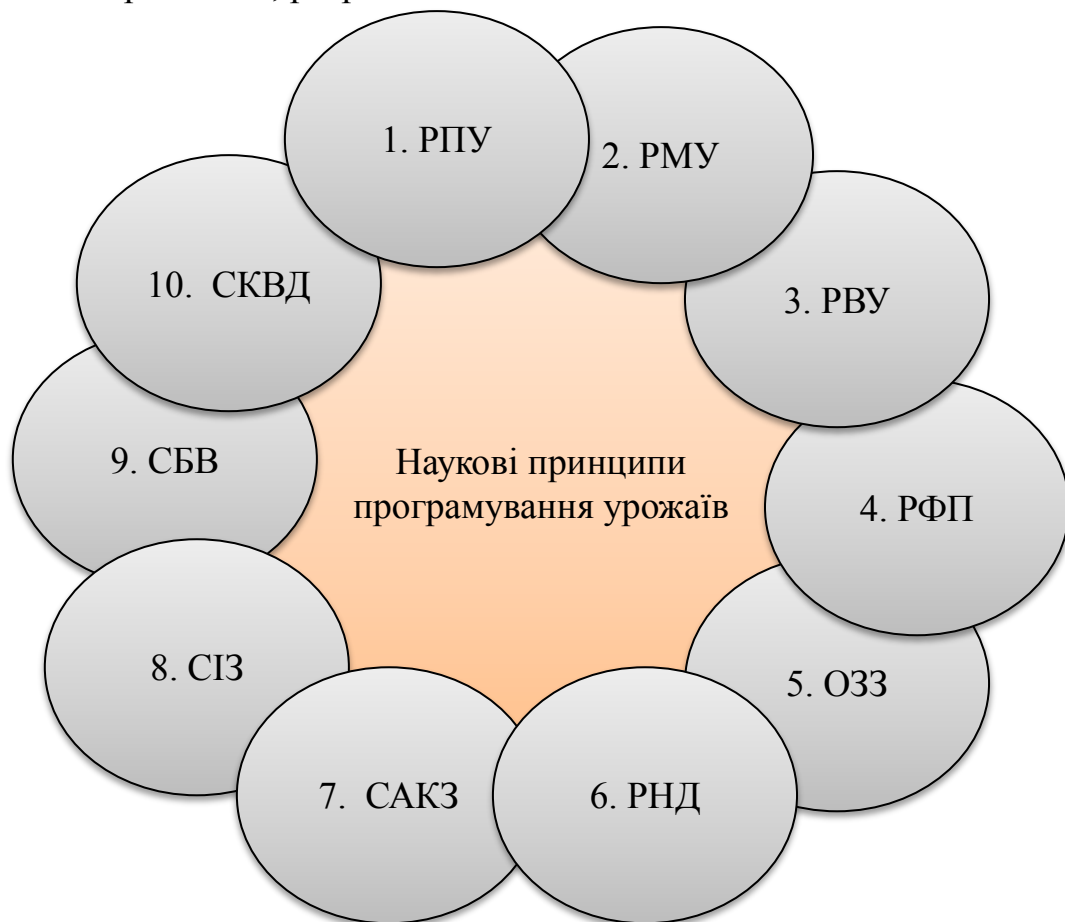
При програмуванні велике значення має сортова (гібридна) технологія. Треба мати на увазі технологію сортотипів і вдосконалювати її стосовно конкретного сорту (гібриду). [1]

Прогнозування урожайності – це науково обґрунтоване передбачення можливої величини і якості урожаю на певний період.

Основними методами прогнозування є:

- 1) експериментальних оцінок;
- 2) аналогій;
- 3) вирівнювання динаміки рядів урожайності та їхня екстраполяція;
- 4) кореляційно-регресійне моделювання.

Теоретичні основи програмування урожаю (рис 1). Ця основа складається з 10 наукових принципів, розроблених академіком Шатіловим.

Рис. 1. Принципи формування урожаю

1. Розрахунок потенційної урожайності за ФАР і ККД.
2. Розрахунок дійсно можливої урожайності (ДМУ) за біокліматичним потенціалом (БП) зони.
3. Розрахунок реальної виробничої урожайності.
4. Розрахунок фітометричних показників під заплановану урожайність.
5. Оцінка законів землеробства та правильне їх використання в конкретних умовах програмування.СКВД
6. Розрахунок норм добрив під заплановану урожайність і складання оптимальної системи їх використання при вирощуванні культури.
7. Складання агротехнічного комплексу заходу щодо оптимізації умов вирощування культури згідно з її вимогами.

8. Складання інтегрованого захисту від хвороб, бур'янів і шкідників.

9. Складання балансу вологи, розрахунок норм поливу в умовах зрошення і складання систем поливів для повного забезпечення посівів водою протягом періоду вегетації.

10. Складання карток вихідних даних для ЕОМ і використання її для пошуку оптимальних варіантів комплексу заходів щодо запропонованого вирощування культури.

На основі детального вивчення біології і екології сорту (гібриду) з урахуванням абіотичних і біотичних факторів вегетації передбачають (прогнозують) календарні строки настання фенологічних фаз (бажано і етапів органогенезу), динаміку вологості ґрунту і вмісту поживних речовин у ньому, динаміку наростання листової поверхні і вегетативної маси рослин, оптимальну густоту стеблостою, структуру врожаю. На основі попередніх досліджень та з урахуванням метеорологічного прогнозу передбачають забур'яненість, види бур'янів, ушкодження шкідниками і хворобами, способи збирання врожаю та ін.

Отримані дані використовують для складання технологічної схеми вирощування і програми коригування умов вегетації культури – розробки додаткових заходів поліпшення цих умов (якщо вони будуть значно відхилятися від оптимальних) за рахунок додаткових зрошень, освіжаючих поливів, додаткових заходів боротьби з бур'янами, шкідниками, хворобами на випадок епізоотії або епіфітотії та ін.

Список використаних джерел:

1. Борович С. Принципы и методы селекции растений. – М. – «Колос». – 1984. – 324 с.

Шкарбан Т.О.

студентка,

Національний університет біоресурсів і природокористування України

БОРОШНИСТА РОСА ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ТА ЗАХОДИ ЩОДО ОБМЕЖЕННЯ ЇЇ РОЗВИТКУ В УМОВАХ ПРАТ «АГРО-СОЮЗ» ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Пшениця – цінна продовольча, кормова і технічна культура, що займає провідне місце серед культур. У світовому землеробстві, в тому числі і у нашій країні, найбільш поширеною є м'яка пшениця (*Triticum aestivum* L.). Найпоширенішою формою є озима пшениця [1].

Борошинста роса озимої пшениці, збудником якої є *Blumeria graminis* D.C. Speerf. sp. *tritici* Em. Marchal, – одна з найбільш поширених і шкодочинних хвороб озимої пшениці, що здатна уражувати до 90% рослин у деякі кроки, та призводити втрат урожаю до 10-15%, а іноді і 30-35% [2, 3, 4]. Хвороба поширена на всій території України в усіх районах вирощування пшениці. Тому розробка заходів захисту по обмеженню її розвитку є доцільною.

Хвороба проявляється протягом вегетації рослин. На сходах вона спочатку з'являється на піхвах листків у вигляді матових плям, а пізніше у вигляді білого